

Сезона 2015/2016

Петак, 18. март 2016. године
Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

Циклус: **За почетнике**

Концерт посвећен успомени на Зорана Ђинђића

Диригент: **Џејн Гловер**

Солиста: **Данијел Милер-Шот**, виолончело

Програм:

Р. Вон Вилијамс: *Фантазија на тему Томаса Талиса* за двоструки гудачки оркестар

Трајање: око 17 мин.

Е. Елгар: Концерт за виолончело и оркестар оп. 85 у е-молу

Adagio-Moderato
Lento-Allegro molto
Adagio
Allegro

Трајање око 30 мин.

М. Типит: *Фантазија на Корелијеву тему*

Трајање: око 19 мин.

Ј. Хајдн: Симфонија бр. 102 у Бе-дуру, Хоб. I/102

Largo-Vivace
Adagio in F major
Menuetto. Allegro
Finale. Presto

Трајање: око 23 мин.

Концертмајстор: Мирослав Павловић

Фантазија на тему Томаса Талиса британског композитора Ралфа Вон Вилијамса (1872-1958), настала је 1910. године. Премијерно је, са великим успехом, изведена исте године у Глочестерској катедрали у оквиру фестивала *Три хора*, под диригентском палицом аутора. Композитор је потом дело ревидирао два пута, и то 1913. и 1919. године. *Фантазија* је добила име по оригиналном аутору мелодије, Томасу Талису, истакнутом енглеском композитору који је живео у 16. веку, и који се у антологијама енглеске црквене музике сматра једним од најбољих композитора ране енглеске музике.

Вон Вилијамсово дело намењено је проширеном гудачком оркестру, који је подељен на три дела: оркестар 1 представља пун гудачки оркестар, оркестар 2 је састављен од по једног пулта из сваке гудачке секције, а трећи део је гудачки квартет. Композитор је оваквим распоредом инструмената желео да постигне звучни ефекат оргуља, при чему различите оркестарске секције кореспондирају различитим оргуљским регистрима. С обзиром на чињеницу да је Вон Вилијамс у многим својим остварењима црпео инспирацију управо из музике енглеске ренесансе, композиција је и по својој структури слична фантазији елизабетанског доба. Тема се током дела у целини износи три пута, а читав музички ток заправо израста из мотива или фрагмента који је сачињавају. Секундарну мелодију, која се заснива на оригиналној, доноси соло виола, а ова тема формираће и климакс читаве композиције, који наступа у последњем сегменту дела.

Прву послератну сезону Лондонског симфонијског оркестра 1919. године отворила је премијера Концерта за виолончело и оркестар Едварда Елгара (1857-1934). Уз солисту Феликса Салмонда и композитора за пултом, дело је доживело осредњи пријем код публике и критичара, а ни Салмонд није много утицао на његову популаризацију ретко га изводећи у Енглеској. Иако је Елгар већи део свог живота био третиран као провинцијални композитор, чија су дела извођена на локалним фестивалима, тек су му *Енигма варијације* 1899. донеле већи успех. Уследила су једно за другим значајна остварења у различитим жанровима – *Геронтијев сан*, *Морске слике*, маршеви *Формалности и церемоније*, *Интродукција* и *Allegro* за гудаче, Виолински концерт и две симфоније.

Концерт за виолончело, који је прославила британска челисткиња Жаклин ди Пре, једно је од његових последњих значајних дела, које је донело промену у стилу условљену новим друштвеним околностима. Медитативна расположења доминирају првим од четири става, у којем деоница виолончела истовремено има двојаку улогу – наратора и главног протагонисте. Он се директно улива у скерцозни други став, док се на месту трећег става налази нежни *Adagio*. У последњем ставу у форми ронда солистичка деоница лирске атмосфере са реминисценцијом теме другог става неколико пута прекида хумористичну атмосферу.

Британски композитор Мајкл Типит (1905-1988) припада генерацији аутора који чије каријере су кренуле узлазним током након Другог светског рата. Стварајући у сенци далеко познатијег Бритна, Типиту је требало далеко више времена да буде прихваћен од стране публике и критике. Његов ораторијум *Дете нашег времена* настао на почетку рата, као и опера *Летњи брак*, представљали су права освежења на британској музичкој сцени.

Најпознатије Типитово дело *Фантазија кончертанте на Корелијеву тему* је настао као поруџбина чувеног фестивала у Единбургу 1953. године у част 300. годишњице рођења италијанског композитора. Би-Би-Си-јевим оркестром је дириговао сам Типит. Идеја интеграције барокне оркестарске традиције у сопствени музички израз резултирала је концерто-гросом у старом стилу који комбинује полифону технику са једне стране и, лирику и једноставност са друге, у путовању од *таме до светла*. Оркестар је подељен на три групе музичара у стилу барока, док је тематски материјал заснован на темама Корелија и Баха.

Након 30 година службовања на двору Естерхазија у Аустро-Угарској, смрт великог љубитеља музике принца Николаса, коначно је Јозефу Хајдну (1732-1809) дала прилику да напусти провинцију и отпутује у најбогатију престоницу тог времена – Лондон. Наследник принца Николаса, редуковао је дотадашњи богати музички програм, и Хајдна послао у пензију, те се композитор, свестан огромне популарности својих дела у Енглеској, на позив немачког виолинисте и импресарија Јохана Петера Саломона, обрео у британској престоници, где је доживео признање критике и обожавање публике. У Енглеској је боравио у два наврата, 1791-92. и 1794-95. године, и то је био најуспешнији период у његовом животу. Дванаест

Лондонских симфонија (по шест за сваки боравак у Енглеској), премијерно су изведене на претплатничким концертима које су организовали прво Саломон, а потом и његов наследник, Ђовани Батиста Виоти.

Од 104 симфоније, колико их у свом опусу има Јозеф Хајдн, управо се две групе симфонија, шест *Париских* и нарочито 12 *Лондонских*, истичу композиционом вештином и представљају врхунске симфонијске домете читаве епохе класицизма. Симфонија бр. 102 у Бе-дуру завршена је 1794. године и изведена на концерту који је остао упамћен по томе, што је у току концерта са плафона дворане на публику пао лустер, али је право чудо било да није било повређених, јер се много публике гурало управо у партеру да би из близине видели великог маистра.

Први став отвара лагана интродукција чији тематски материјал прераста у главни мотив. Други став је заправо изузетно оркестриран други став клавирског трија у еф-молу, а једна од претпоставки је да је став симфоније настао пре него став трија, иако се стилски уклапа у оквир последњег стваралачког периода. На месту трећег става се налази типични менует у жанру народног плеса са средишњим тријом у којем доминирају обое и фаготи. Финале у форми ронда са комичним елементима заокружује сонатни циклус.

Даница Максимовић